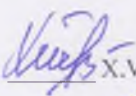

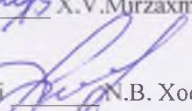
**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI**

**SHARQ TILSHUNOSLIGI TARIXI
(MALAYZIYA)
FANINING O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	200000	– San‘at va gumanitar fanlar
Ta‘lim sohasi:	230000	– Tillar
Mutaxassislik:	70230101	– Lingvistika (sharq tillari bo‘yicha)

Sharq xalqlari tillari va adabiyoti instituti direktori: X.V. Mirzaxmedova

Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi boshlig'i: N.B. Xodjaeva

ARM boshlig'i: M. Yuldasheva

Fan/modul kodi ShTT1204		O'quv yili 2025/2026	Semestr 2	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	SHARQ TILSHUNOSLIGI TARIXI (MALAY)	48	72	120	
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – magistrant-talabalarda malay tili rivojlanish tarixini, tilining fonetik asoslari, fonetik tizimning davriylik masalasi; matnda qo'llanilgan lug'at tarkibi, lug'at tarkibining genetik asoslari; so'zlarning ma'no xususiyatlari; leksik birliklarning morfologik tadqiqi; so'z yasalishi masalalari; matnning sintaktik xususiyatlari, tilshunoslikning barcha sohalariga oid ma'lumotlarni, uslub, tarjima nazariyasi va amaliyotiga oid bilimlarni o'zlashtirish orqali yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.</p> <p>Fanning vazifasi - talabalarga malay tilining rivoji va til doirasidagi ekstralingvistik shakllanishning asosiy omillari hamda tarixiy manbalari, uning dialektik xilma-xilligi; matnning fonetik, leksik-semantik, grammatik, uslubiy jihatlarini tahlil qilish, nazariy jihatdan anglab olish hamda til matnlari asosida bunday hodisalarni tahlil qila olish;</p> <ul style="list-style-type: none"> - yuqorida sanab o'tilgan sohalaridagi ilmiy tadqiqotlardan xabardor bo'lishi, ularni qo'llay bilishi; - malay tilining turli dolzarb masalalariga oid asarlarni tadqiq eta olishi; - ilmiy tadqiqotlar natijalarini o'qituvchilik faoliyatida ishlata bilish malakasiga ega bo'lishi; - ushbu dolzarb muammolarga oid o'quv dasturlarini tuza bilish hamda darslik va o'quv qo'llanmalarni yarata olish ko'nikmalariga ega bo'lishi. <p>Xorij tajribasiga muvofiqi:</p> <p>Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro'yxatga kiruvchi University of Helsinki (ARWU 99) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi.</p> <p>https://studies.helsinki.fi/courses/course-unit/otm-bc29c79b-79f9-43dc-969a-cl13597e8998/ENG-Opt345</p>				

II. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-mavzu. Malay tilining tarixi va uning bosib o'tgan asosiy bosqichlari borasidagi olimlarning nuqtai nazarlari

Malay tilining tarixiy va hozirgi holatiga umumiy tavsif; tilning tarixiy rivojlanishidagi asosiy muammolar; malay tili va boshqa tillardagi manbalardagi asosiy yo'nalishlar.

2-mavzu. "Nusantara" atamallari tushunchasi

Malay tilining tarixi va uning bosib o'tgan asosiy bosqichlari borasidagi olimlarning nuqtai nazarlari; Indonez mintaqasiga kelishlari to'g'risidagi nazariyalar; "Sanskrit–prakrit tillarining rivojlanishi.

3-mavzu. Malay mintaqasiga kelishlari to'g'risidagi nazariyalar

Malay mintaqasiga kelishi haqida bir nechta nazariyalar mavjud. Bu nazariyalar bir-biri bilan bog'liq va turli manbalar asosida ishlab chiqilgan. Har bir nazariya o'ziga xos dalillar bilan qo'llab-quvvatlanadi, ammo aniq bir fikrga kelish qiyin.

4-mavzu. "Balai Pustaka malay rivoji davri"

Malay tilining rivojlanishi bir necha tarixiy va madaniy jarayonlar bilan bog'liq. Bu davrda Malayziyaning shimoli-g'arbiy mintaqalarida turli qabilalar va madaniyatlar bir-biri bilan aralashib, yangi ijtimoiy tuzumlar va tillar shakllana boshlagan.

5-mavzu. Shimoldan janubga olib kelingan "malay" ning mavqei, rivojlanishi, she'riyatda qo'llanilishi va lisoniy xususiyatlari

Malay tili, asosan, Malayziyaning shimoliy va janubiy qismidagi mahalliy til va lahjalar aralashmasidan kelib chiqqan. Bu til ko'proq malay tillarining tarixi va madaniyatidagi o'zgarishlarni aks ettiradi. Bunda Malayziyaning mavqei, rivojlanishi, she'riyatda qo'llanilishi va lisoniy xususiyatlari haqida batafsil ma'lumot beriladi.

6-mavzu. Malay tilining turli nomlari

Malay tili "Bahasa Melayu" deb atalishining sabablari tarixiy va madaniy kontekstga bog'liq. "Bahasa" so'zi malay tilidan kelib chiqqan bo'lib, "aralash" ma'nosini anglatadi. Bu atama malay tili va adabiyotida ko'plab turli tillar va madaniyatlar sintezini ifodalaydi.

7-mavzu. Usman Awang qarashlari

Malay tilining paydo bo'lishi bilan bog'liq bir qancha gipotezalar mavjud va ularning barchasi yangi ming yillikda ilmiy muhokamalar

mavzusi bo'lib qolmoqda. Ammo dunyo olimlarining, jumladan, mahalliy sharqshunoslarning qabul qilgan ilmiy jihatdan asoslangan nuqtai nazari mavjud.

8-mavzu. Malay tilini kelib chiqishi xususida

Malay tili Jakartaga yaqin hududlarda XI–XII asrlarda paydo bo'lgan. khari-boli – yangi tilning grammatik asos bo'ldi, u qo'shni hududlardagi dialektlar, hind tillar va xitoy tilining leksikasini o'zlashtirdi, shuningdek, arab orqali arabcha elementlarni ham qabul qildi. Subkontinentda tarqalishi bilan u boshqa mahalliy vernakulyarlarning leksikasini ham o'zlashtirdi.

10-mavzu. Sanusi Pane asari xususida

Olim turli xil til ta'sirlarini ta'kidlab, malay tilining mahalliy dialektlar, asosan hind, va malay hamda arab tillaridan, malay madaniyati va boshqaruvining ta'siri bilan rivojlanganini ko'rsatdi.

11-mavzu. Malay tili leksik qatlami

Shrividjaya saltanatining vujudga kelishi. Malayziya va Indoneziya va uning atrofidagi sheva xususiyatlari. Indonez va malay asos bo'lgan khari bolii va unga xos jihatlar.

12-mavzu. Balai Pustaka - Klassik davri.

Malay tili morfologiyasi. Ot so'z turkumi. Jins, son va kelishik grammatik shakllari.

II.1. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Sharq tilshunosligi tarixi fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Malay tilining tarixi va uning bosib o'tgan asosiy bosqichlari borasidagi olimlarning nuqtai nazarlari
2. "Nusantara tillari" atamaları tushunchasi
3. Malay mintaqasiga kelishlari to'g'risidagi nazariyalar
4. "Balai Pustaka malay tili rivoji davri"
5. Malay tilining turli nomlari
7. Usmang Awang qarashlari
8. Shiraniy malay tilning kelib chiqishi xususida
9. Kartini Ajeng nazariyasi
10. Sanusi Pane asari xususida
1. Malay tili leksik qatlami
12. Balai Pustaka - Klassik davri

III. Mustaqil ta'lim*

III.1. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

	<p><i>“Sharq tilshunosligi tarixi”</i> fanidan mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diaxronik nuqtai nazardan Malayziyadagi til vaziyati 2. Malayziyadagi til vaziyatining dinamikasi 3. Malay tili davlat tili sifatida 4. Malayziyadagi til vaziyatining tipologiyasi 5. Malayziyada til ishlatilishida davlatning til siyosati 6. Malay til vaziyatining yaratilishida ob’ektiv va sub’ektiv faktorlar 8. Malayziyada xorijiy tillarning o’rni 9. Malayziyaning lingvoareallari 10. Malayziyada ko’ptillik muammosining xususiyatlari <p><i>* Izoh: Mustaqil ta’lim mavzulari fan doirasida o’zgarishi mumkin.</i></p>
3.	<p><i>Fanni o’zlashtirish natijasida magistrant-talaba:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Malay tilida yaratilgan maxsus adabiyot ustida ishlash, matnning fonetik, fonetik tizimning davriylik masalasi, leksik-semantik, grammatik, uslubiy jihatlari va so’z yasalishi masalalari; matnning sintaktik xususiyatlari va qoidalari haqida <i>tasavvurga ega bo’lishi</i>; - matnda qo’llanilgan lug’at tarkibi, lug’at tarkibining genetik asoslari; so’zlarning ma’no xususiyatlari; leksik birliklarning morfologik tadqiqi; - matnda qo’llanilgan iboralar, maqol va boshqalarga xos sintaktik qurilmalar; ijodkor uslubi masalasi, ijodkor uslubining o’ziga xosligi; adabiy til uslublari va ularning matndagi ko’rinishi; matn talabi bilan til uslublarining tanlanishini tushuna olish bilishi va ulardan foydalana olishi; - matn tilining fonetik asoslari, fonetik tizimning davriylik masalasi; matnda qo’llanilgan lug’at tarkibi, lug’at tarkibining genetik asoslari; so’zlarning ma’no xususiyatlari; leksik birliklarning morfologik tadqiqi; so’z yasalishi masalalari yuzasidan <i>ko’nikmalariga ega bo’lishi</i>; - matnning sintaktik xususiyatlari; matnda qo’llanilgan iboralar, maqol va boshqalarga xos sintaktik qurilmalar; ijodkor uslubi masalasi, ijodkor uslubining o’ziga xosligi; adabiy til uslublari va ularning matndagi ko’rinishi; matn talabi bilan til uslublarining tanlanishini tushuna olish malakasiga ega bo’lishi kerak.
4.	<p style="text-align: center;">V. TA’LIM TEXNOLOGIYALARI VA METODLARI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma’ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);

	<ul style="list-style-type: none"> • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p style="text-align: center;">VI. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p style="text-align: center;">VII. ASOSIY VA QO'SHIMCHA O'QUV ADABIYOTLAR HAMDA AXBOROT MANBALARI Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dr. Emah Khuzaemah, M.Pd., Veni Nurpadillah. Buku Ajar Sejarah, Kedudukan, dan Fungsi Bahasa Indonesia. Jakarta, 2022 2. Malay manuscripts: a guide to paper and watermarks. The collected works of Russell Jones. Indonesia and the Malay World Volume 49 Number 144 July 2021 <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мирзиёев Ш.М. Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон. – Тошкент: Ўзбекистон, 2024. 2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2023. 3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2023. 3. Standar kompetensi lulusan kursus dan pelatihan bidang keterampilan kependanaan wisata, pemeliharaan taman, pekarya kesehatan, petukangan kayu konstruksi, pemasangan bata, perancah, pemasangan pipa, mekanik alat berat, bahasa Indonesia bagi penutur asing, pembuatan batik dengan pewarna ramah lingkungan, pembuatan malam batik, pembuatan batik dengan pewarna sintetis, pembuatan alat cantung tulis, dan Pembuatan cantung cap. Permendikbud nomor 27 tahun 2017, Indoneziya, 2017 4. D.Puspitorini, T.Suhardiyanto, U.Yuwono. Jalan bahasa: Pelajaran Praktis Tata Bahasa Bahasa Indonesia. Edisi Revisi (Cetakan Kelima). Wedatama Widya Sastra, Jakarta, 2014 5. Dewaki Kramadibrata. Cakrawala Indonesia (Bahan Ajar Tingkat Menengah), Rumah Printing, Jakarta 2005 <p style="text-align: center;">Scopusdan maqolalar</p>

	<p>6. Nasibakhon Azizovna Abduganieva, Shamsieva Barnokhon Bahromkhodjaevna, Fatkhutdinova Iroda Atkhamovna, Makhamadtoirova Adiba Botir qizi, Salieva Mukhabbat Kushanovna. EDUCATIONAL ADMINISTRATION: THEORY AND PRACTICE. "Understanding Cultural Diversity as a means of Intercultural communication" The article is going to be published in the forthcoming volume Issue 2024 May edition. p-ISSN: 1300-4832 Frequency 12 Issue</p> <p>https://kuey.net/index.php/kuey/article/view/5293</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbalari:</p> <p>7. www.gov.uz 8. www.lex.uz 9. www.ziyo.net 10. https://ibratfarzandlari.uz 11. www.repositori.kemdikbud.go.id 12. www.bipa.kemdikbud.go.id</p>
7.	<p>Fanning o'quv dasturi, Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi tomonidan ishlab chiqilgan va 2025 yil "25" iyun dagi 21 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p> <p>Fanning o'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2025 yil "28" iyun dagi 11 - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.</p>
8.	<p style="text-align: center;">Fan/modul uchun mas'ul:</p> <p>Abduganiyeva N.A. – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy katta o'qituvchisi, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)</p>
9.	<p style="text-align: center;">Taqrizchilar:</p> <p>Muhibova U.U. – Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi professori, filologiya fanlari doktori Nurmatov S.S. – Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi dotsenti, filologiya fanlari doktori</p>

MS